

НАПРЯМ 3. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ У ФЕДЕРАТИВНІЙ РЕСПУБЛІЦІ НІМЕЧЧИНИ

Богатирьова О.І.

*доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник
м. Київ, Україна*

Варто зазначити, що в кримінологічній науці проблема запобігання домашнього насильства на жаль, не має такої досить широкої палітри поглядів, як на інші кримінологічні проблеми у сфері запобігання злочинності. Звідси домашнє насильство насильство це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь[1].

Тому, як зазначає вітчизняна вчена А.Б. Блага емпіричне визначення цієї форми насильства повинно здійснюватись з урахуванням різноманіття проявів даного феномену, його інституціональної сутності [2, с. 7]. Щодо запобігання домашньому насильству в іноземних країнах то він показує, що вони уже накопичили великий досвід з даної проблеми, оскільки вона є актуальною для всіх країн світу. Саме, завдяки активним діям міжнародних правозахисних організацій, в останні роки істотно розширилися уявлення про дотримання прав людини у сімейній сфері. Це створило підґрунття змінити розуміння відповідальності держави за домашнє насильство.

До речі, саме під тиском громадськості у більшості країн Європи, зокрема почалося державнє субсидювання кризисних центрів і притулків для жертв домашнього насильства. Оскільки попередні закони не враховували специфіку і складність цього виду насильства, тому до адміністративного, кримінального і цивільного законодавства

були внесені відповідні зміни і доповнення, які стали правовою базою реалізації комплексного підходу щодо вирішення проблеми домашнього насильства.

Цікавою на нашу думку є досвід запобігання домашньому насильству в Федеративній Республіці Німеччини, оскільки для мешканців міст проблема домашнього насильства актуальна як ніколи. Тому, одним із завдань запобігання домашньому насильству Федеральний уряд називає допомогу жертвам домашнього насильства і послідовне покарання кривдника, який вчиняє кримінальне правопорушення у сімейній сфері.

Варто зазначити, що з 1 січня 2002 р. у Німеччині діє Федеральний закон «Про цивільно-правовий захист від насильства та переслідування» (Закон про захист від насильства) (Gesetz zum zivilrechtlichen Schutz vor Gewalttaten und Nachstellungen, скороч. Gewaltschutzgesetz). Поштовхом для прийняття цього нормативно-правового акта послужило прийняття ООН Модельного закону про насильство в сім'ї. Метою було подолання недосконалості існуючого законодавства й удосконалення наявних законів щодо домашнього насильства.

Варто з вернути увагу, що в Законі про захист від насильства, вперше було затверджено положення про те, що насильницькі дії в домашніх умовах не є і не можуть бути приватною справою, а тому таке насильство однієї людини над іншою, навіть якщо воно відбувається за закритими дверима власної квартири (будинку), розглядається як суспільно небезпечне діяння, яке переслідується згідно із законом, що відповідає закріпленому в ст. 6 Основного Закону (Конституції) Німеччини принципу про те, що шлюб і сім'я перебувають під особливим захистом держави.

Слід також відзначити, що дія Закону про захист від насильства розповсюджується при цьому на: осіб, які уклали законний шлюб; осіб, які спільно проживають без офіційно зареєстрованого шлюбу, а також для інших форм спільного проживання людей в одній квартирі (будинку).

Отож, цей закон по суті передбачає захист жертв насильства як жіночої, так і чоловічої статі, і покликаний своєчасно реагувати суб'єктами запобігання різних проявів кримінальних правопорушень у домашній сфері. Серед найбільш позитивних заходів запобігання домашньому насильству в Німеччині варто виділити:

- видалення з квартири (будинку) кривдника, від якої виходить небезпека (Wohnungsverweisung);
- заборона приходити в квартиру (будинок) кривдника, від якої виходить небезпека (Rückkehrverbot);
- видалення з певного місця кривдника, від якої виходить небезпека (Platzverweis);
- заборона перебування (появи) у визначеному місці кривдника, від якої виходить небезпека (Aufenthaltsverbot);
- заборона вступу в контакт (словесний контакт на вулиці, по телефону, по електронній пошті тощо) кривдника, від якої виходить небезпека (Kontaktverbot);

– в особливо тяжких випадках кривдник, від якої виходить небезпека, береться під варту (Ingewahrsamnahme).

З огляду на викладене, на жаль, домашнє насильство з'являється тоді коли родина неготова протидіяти кривднику, її зовнішня і внутрішня безпека нібито скасовується, адже кожен може стати жертвою домашнього насильства. До речі, саме телевізійні або інтернет – перегляди про домашнє насильство формують у більшості людей, особливо похилого віку, стан збентеженості та порушує у них внутрішню рівновагу спокою і захисту щоб не стати жертвою домашньої злочинності.

Більше того, вчинення кривдником домашнього насильства перетворює жертву кримінального правопорушення на побоювання і відчуття беззахисності перед кривдником, тому таке насильство вчені пропонують розглядати як стихійне лихо, яке несе у собі нещастя та свідчить про вчинення збоку кривдника свавілля та беззаконня над іншою людиною.

Література:

1. Закон України Про запобігання та протидію домашньому насильству (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст. 35)
2. Блага А.Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання) : монографія .Х. : ФО-П Макаренко, 2014. -360 с.

РОЛЬ ЗМІ У ЗМЕНШЕННІ ФАКТІВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Богущ Л.А.

кандидат педагогічних наук,

член-кореспондент Міжнародної кадрової академії,

доцент кафедри теорії та методики журналістської творчості

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука

м. Рівне, Україна

Томчук А.В.

кандидат юридичних наук,

суддя Вінницького окружного адміністративного суду

м. Вінниця, Україна

Ще однією групою заходів направлених на запобігання домашньому насильству є заходи запобігання домашньому насильству, пов'язанні із